

หลักเกณฑ์การกำหนดราคากลางยา

(ตามมติคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ ครั้งที่ 2/2556 เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2556)

หลักการ

การกำหนดราคากลางยาเป็นเครื่องมือหนึ่งของรัฐในการควบคุมค่าใช้จ่ายด้านยา มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถานพยาบาลหรือหน่วยงานภาครัฐจัดซื้อยาในราคาที่เหมาะสม เป็นธรรม สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและการแข่งขันในตลาดยา

ขอบเขต

ยาแผนปัจจุบัน ยาแผนโบราณและยาจากสมุนไพร ทั้งที่อยู่ในและนอกบัญชียาหลักแห่งชาติ

หลักเกณฑ์การพิจารณา

การกำหนดราคากลางที่เหมาะสมและเป็นธรรมต่อทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย ควรเลือกใช้วิธีการตั้งราคาให้เหมาะสมกับยาแต่ละชนิด โดยอาจเลือกใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งหรือใช้หลายวิธีร่วมกัน

วิธีการตั้งราคา มีดังนี้

1. Cost-plus pricing เป็นการตั้งราคาแบบต้นทุนบวกกำไร
2. Profit ceiling เป็นการกำหนดสัดส่วนกำไรต่อยอดขาย
3. Comparative pricing เป็นการตั้งราคาจากการเปรียบเทียบราคายาตัวเดียวกันหรือยาในกลุ่มเดียวกัน โดยอาจเปรียบเทียบทั้งราคาภายในประเทศหรือราคาในต่างประเทศ
4. Price negotiation เป็นการตั้งราคาโดยการต่อรองราคายา
5. Pharmacoeconomic calculation เป็นการตั้งราคาจากการเปรียบเทียบต้นทุนต่อประสิทธิผลการรักษา

ในขั้นตอนแรก จะทำการจัดกลุ่มยาตามสภาพการแข่งขันในตลาด ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มที่มีการแข่งขันสูง (2) กลุ่มที่มีการผูกขาด (ยาที่มีการแข่งขันน้อยรายหรือรายเดียว) โดยมีวิธีการกำหนดราคากลางดังนี้

(1) กลุ่มที่มีการแข่งขันสูง

ตลาดของยากลุ่มนี้เป็นตลาดที่มีประสิทธิภาพ ราคาจึงเป็นไปตามกลไกตลาดซึ่งสะท้อนต้นทุนและผลประโยชน์ของสังคม การกำหนดราคากลางในกลุ่มนี้ จึงเลือกใช้วิธี Comparative pricing โดยทำการเปรียบเทียบราคาที่โรงพยาบาลต่างๆ จัดซื้อ และทำการตรวจสอบความสอดคล้องของราคากับต้นทุนการผลิตหรือนำเข้ายาโดยเฉลี่ย¹ จากนั้น นำข้อมูลราคาซื้อของโรงพยาบาลมากำหนดราคากลาง จากค่าฐานนิยม (mode) ค่ามัธยฐาน (median) หรือค่าเฉลี่ยเลขคณิต (mean) หรือใช้ค่าสถิติหลายอย่างร่วมกันตามความเหมาะสม รวมถึงการเปรียบเทียบราคาจากต่างประเทศตามความจำเป็น

(2) กลุ่มที่มีการผูกขาด (ยาที่มีการแข่งขันน้อยรายหรือรายเดียว) การกำหนดราคากลางควรใช้หลายวิธีร่วมกัน ดังนี้ cost-plus pricing, comparative pricing, price negotiation และ pharmacoeconomic calculation ตามความเหมาะสม โดยพิจารณากรณีสินค้าทดแทนด้วย

โดยทั่วไปยาในกลุ่มนี้อาจมีสินค้าทดแทนกันได้หลายระดับเช่น การแทนกันในระดับตัวยาสำคัญ (pharmaceutical equivalent) การแทนกันในระดับกลุ่มทางเคมีเดียวกัน (Chemical group substitution) การแทนกันในระดับกลุ่มการรักษา (Therapeutic group substitution) ดังนั้น การดำเนินดังกล่าว จะดำเนินการควบคู่ไปกับวิธีการตั้งราคาข้างต้น ตามความเหมาะสม

สำหรับยาบางชนิดที่ไม่มีสินค้าทดแทนในประเทศไทย² ให้ใช้การเปรียบเทียบราคายาในประเทศและต่างประเทศ ร่วมกับ cost-plus pricing และ pharmacoeconomic calculation (ถ้ามี) ในการกำหนดราคาเป้าหมายที่ต้องการ แล้วจึงทำการต่อรองราคายาเพื่อกำหนดราคากลางยาต่อไป

¹ ต้นทุนการผลิตหรือนำเข้ายา หมายถึง ราคาเฉลี่ย ซึ่งคิดจากผลรวมของมูลค่าการผลิตและนำเข้าของยานั้นๆ การผลิตและนำเข้าของยานั้นๆ

² เช่น IVIG ใน PID, temozolamide เป็นตัวเดียวที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัยในการรักษามะเร็งสมองบางชนิดในเด็ก